

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

پروگرام ماستری فقه و قانون

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

بررسی منع جرم شکنجه در اسناد ملی، بین المللی و شریعت اسلامی

رساله ماستری

محصله: ترینا حمیدی

استاد رهنما: دکتور محمد یونس (ابراهیمی)

سال: 1400 هـ ش - 1442 هـ ق

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

پروگرام ماستری فقه و قانون

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

بررسی منع شکنجه در اسناد ملی، بین المللی و شریعت اسلامی

رساله ماستری

محصله: ترینا حمیدی

استاد رهنما: دکتور محمد یونس (ابراهیمی)

سال: ۱۳۹۸ هـ ش - ۱۴۴۱ هـ ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خلاصه بحث

رساله ای را که تحت عنوان (ممنوعیت شکنجه در اسناد ملی، بین المللی و شریعت اسلامی) نوشته ام خلاصه آن طور ذیل است:

این رساله به چهار فصل، مقدمه و یک خاتمه تقسیم شده است، که در فصل اول آن تعریف لغوی شکنجه ذکر گردیده و جایگاه و محل بحث از شکنجه در فقه چندان روشن نبوده؛ زیرا بسیاری از فقها اصلاً چنین بحثی را مطرح نکرده اند و برخی آن را نه به عنوان مسأله و موضوعی مستقل، بلکه به عنوان امری فرعی و تبعی به شکل اجمالی در خلال مباحث مختلفی چون کتاب الحدود، کتاب السیر، کتاب الاکراه، کتاب الذبائح و.... مطرح نموده اند.

اما کنفرانس کشورهای اسلامی شکنجه را چنین تعریف نموده است: "دستگیری یا محدود ساختن آزادی یا تبعید یا مجازات، یا به گونه حقارت آمیز نگرستن به شخص و یا مخالف منافی آن عمل کردن را شکنجه گویند".

وهمین طور از واژه های مرادف شکنجه (حد، تعزیر، تأدیب و مثله ..) بحث صورت گرفته و فرق آن ها بیان شده است.

همچنان از ارکان جرم شکنجه (رکن مادی، رکن معنوی و رکن شرعی یا قانونی) بحث صورت گرفته و اهمیت رکن شرعی یا قانونی برجسته ساخته شده است.

و در فصل دوم از انواع شکنجه (شکنجه جسمی (مستقیم و غیر مستقیم) و شکنجه روحی (مستقیم و غیر مستقیم)) و سیر تاریخی شکنجه (شکنجه در عهد باستان، دوران قرون وسطی، عصر اصلاحات، شکنجه در دوران معاصر، و تاریخ شکنجه در تاریخ و تمدن اسلامی) بحث صورت گرفته شده است.

و در فصل سوم به اهداف شکنجه (تنبیه و مجازات متهم، اخذ اعتراف و اقرار، کسب اطلاع و اخذ شهادت، عوامل روانی و اجتماعی، خصومت شخصی، نبودن وسیله

اثبات جرم، منفعت مالی، عدم آگاهی مسؤولان از حقوق متهمان ومظنونین، عدم آگاهی مظنونین ومتهمان از حقوق خود، عدم پیگیری قضایای شکنجه، عدم وجود یک نهاد نظارت کننده، وجود خلاهای قانونی درمورد شکنجه، و نبود کادرهای مسلکی در ارگان های کشف وتحقیق)، ابزار های شکنجه (مشت، لگد وسیلی، اسلحه، چوپ، کیبل، برق، زنجیر و زولانه مداوم، بی خوابی ومحرومیت از آب وغذا، سیخ داغ، دو ودشنام)، نهاد های که در آن شکنجه رخ می دهد (پولیس، نظارت خانه، محبس وثارنوالی) و تاثیرات (جسمی، روانی واجتماعی) شکنجه پرداخته شده است.

و در فصل چهارم هم از ممنوعیت شکنجه در شریعت اسلام (دلایل ممنوعیت شکنجه از قرآن کریم، سنت نبوی و فقه اسلامی)، قوانین ملی (قانونی اساسی افغانستان، قانونی اجراءات جزائی، قانون اجراءات جزائی عسکری، کود جزا، و قانون منع شکنجه) و قوانین بین المللی (اعلامیه جهانی حقوق بشر، اعلامیه اسلامی حقوق بشر، کنوانسیون حقوق کودک، کنوانسیون منع شکنجه ۱۹۸۴) سخن گفته شده ودر اخیر هم با ذکر مهمترین نتایج به دست آمده از این تحقیق و بعضی از پیشنهادات به نهاد ها وجهت های مسؤول این پایان نامه به پایان رسیده است.

فهرست موضوعات

Error! Bookmark not defined.مقدمه

فصل اول

مفهوم جرم شکنجه و ارکان آن

Error! Bookmark not defined.مبحث اول : مفهوم منع جرم شکنجه

Error! Bookmark not defined.مطلب اول: مفهوم منع جرم شکنجه در لغت:

Error! Bookmark not defined......فرع اول: مفهوم منع

Error! Bookmark not defined......فرع دوم: مفهوم جرم

Error! Bookmark not defined......فرع سوم: مفهوم شکنجه

Error! Bookmark not defined.مطلب دوم: تعریف شکنجه در فقه اسلامی

Error! Bookmark not defined.مطلب سوم: تعریف شکنجه از نگاه حقوقی

Error! Bookmark not defined.مطلب چهارم: تعریف شکنجه از نگاه قوانین ملی

Error! Bookmark not defined.مطلب پنجم: تعریف شکنجه از نگاه قوانین بین المللی

Error! Bookmark not defined.مطلب ششم: واژه های مترادف شکنجه

Error! Bookmark not defined. اول: فرق بین جرم شکنجه و مجازات مقرر در شریعت اسلامی

defined.

Error! Bookmark not defined. دوم: تفاوت و فرق شکنجه با تعزیر

Error! Bookmark not defined. سوم: فرق شکنجه با تأدیب

Error! Bookmark not defined......چهارم: فرق شکنجه با مثله

Error! Bookmark not defined.مبحث دوم : ارکان شکنجه

Error! Bookmark not defined......مطلب اول: رکن مادی

Error! Bookmark not defined.مطلب دوم: رکن معنوی

Error! Bookmark not defined.مطلب سوم: رکن شرعی و قانونی

فصل دوم

انواع شکنجه وسیر تاریخی آن

Error! Bookmark not defined.مبحث اول : سیرتاریخی شکنجه

Error! Bookmark not defined......مطلب اول: عهد باستان

Error! Bookmark not defined......مطلب دوم: دوران قرون وسطی

Error! Bookmark not defined......مطلب سوم: عصر اصلاحات

Error! Bookmark not defined......مطلب چهارم: شکنجه در دوران معاصر

Error! Bookmark not defined......مطلب پنجم: شکنجه در تاریخ تمدن اسلامی

Error! Bookmark not defined.مبحث دوم: انواع شکنجه

Error! Bookmark not defined......مطلب اول: شکنجه جسمی

Error! Bookmark not defined......مطلب دوم- شکنجه روحی

فصل سوم

اسباب، ابزارها و تاثیرات شکنجه

Error! Bookmark not defined.مبحث اول : اسباب شکنجه

1 - تنبيه ومجازات متهم :.....**Error! Bookmark not defined.**

۲ - عدم اعتراف واقرار:.....**Error! Bookmark not defined.**

3 - كسب اطلاع واخذ شهادت:.....**Error! Bookmark not defined.**

4- عوامل روانی واجتماعی:.....**Error! Bookmark not defined.**

5- خصومت شخصی:.....**Error! Bookmark not defined.**

6 - نبودن وسیله اثبات جرم:.....**Error! Bookmark not defined.**

7- منفعت مالی :**Error! Bookmark not defined.**

8- عدم آگاهی مسئولان از حقوق متهمان ومظنونین: **Error! Bookmark not defined.**

9- عدم آگاهی مظنونین ومتهمان از حقوق خود:.....**Error! Bookmark not defined.**

10- عدم پیگیری قضایای شکنجه:.....**Error! Bookmark not defined.**

11- عدم وجودیک نهاد نظارت کننده:.....**Error! Bookmark not defined.**

12- وجود خلاهای قانونی درمورد شکنجه:.....**Error! Bookmark not defined.**

13- نبود کادرهای مسلکی در ارگان های کشف وتحقیق: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوم- ابزارهای شکنجه:.....**Error! Bookmark not defined.**

1 - مشت لگد وسیلی:.....**Error! Bookmark not defined.**

2 - اسلحه:.....**Error! Bookmark not defined.**

3 - چوب:.....**Error! Bookmark not defined.**

4 - کیبل:.....**Error! Bookmark not defined.**

5- برق: Error! Bookmark not defined.....

6- زنجیر وزولانه بصورت مداوم: Error!

Bookmark not defined.

7- بی خوابی ومحرومیت از آب وغذا: Error!

Bookmark not defined.

8 - سیخ داغ "استفاده از میله های آهنی و دنده پولیس": Error! **Bookmark not defined.**

9- دو ودشنام..... Error! **Bookmark not defined.**

مبحث سوم : ارگانها و محل هائیکه که در آنها شکنجه یا رفتار غیر انسانی رخ می

دهد: Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: ارگانهاییکه در آنها شکنجه رخ می دهد.....73

1- پولیس (امنیتی، عدلی، ترافیک): Error! **Bookmark not defined.**.....

2- امنیت ملی: Error! **Bookmark not defined.**.....

3- خرنوالی: Error! **Bookmark not defined.**.....

مطلب دوم: محل هائیکه در آنها شکنجه رخ می دهد.....74

1- نظارت خانه: Error! **Bookmark not defined.**.....

2- محبس: Error! **Bookmark not defined.**.....

مبحث چهارم- تأثیرات شکنجه: Error! Bookmark not defined.

الف: تأثیرات جسمی: Error! **Bookmark not defined.**.....

ب - تأثیرات روانی: **Error! Bookmark not defined.**

ج - تأثیرات اجتماعی: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث پنجم - وجوه افتراق شکنجه و دیگر اعمال غیر انسانی: Error! Bookmark not defined.

الف- انجام آزمایشات الکترونیکی و غیر انسانی:..... **Error! Bookmark not defined.**

ب- شکنجه و مجازات اعدام:..... **Error! Bookmark not defined.**

فصل چهارم

دلایل ممنوعیت جرم شکنجه در شریعت اسلامی قوانین ملی و بین

المللی. **Error! Bookmark not defined.**

مبحث اول : ممنوعیت شکنجه در شریعت اسلامی Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: ممنوعیت شکنجه در قرآن **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: ممنوعیت شکنجه در سنت **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: ممنوعیت شکنجه در فقه **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوم : ممنوعیت شکنجه در قوانین ملی **Error! Bookmark not defined.**

مبحث سوم : ممنوعیت شکنجه در قوانین بین المللی.... **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه گیری و پیشنهادات..... **1**

فهرست آیات احادیث و اعلام **Error! Bookmark not defined.**

فهرست منابع و مآخذ..... **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه گیری و پیشنهادات

اول - نتیجه گیری:

شریعت اسلامی، هر گونه تعذیب و تحمیل رنج بر دیگری را مغایر با شرافت و نفاست آدمی تلقی نموده و بر خلاف برخی میثاقهای بین المللی که تحقق شکنجه را به آزار ورنج "شدید" منحصر کرده اند شریعت اسلامی کمترین ایذاء را نیز، ممنوع ساخته است.

اگر چه مستندات این حرمت از هر گونه تردید و تشکیک بدور بوده، بر ادله چهار گانه متکی است. با وجود این برخی از فقهای اسلامی در موارد خاص قایل به جواز ایذاء متهم شده اند، لکن این امر هرگز به معنی مشروعیت شکنجه نخواهد بود؛ زیرا با دقت در موجبات مشروعیت تعذیبات مزبور در آرای این گروه، این نحو از تعذیبات در واقع گاه واکنشی است که نسبت به جرم مستمر در حال وقوع اعمال می گردد و گاه مجازات جرمی است که متهم به آن بوده و قاضی مبتنی بر علم خویش وقوع آن را احراز کرده است. از این رو عدم التفات به مقدمات و موجبات مشروع محدودیت ها و آزار های اعمال شده، توهم جواز شکنجه متهم را بر انگیزته است.

بعلاوه حقوق اسلام ضمن حمایت جدی از حقوق بزه دیدگان و اتخاذ تدابیر لازم به منظور ترمیم صدمات وارد بر آنها، هر گونه اعتراف و اقرار ناشی از شکنجه را غیر نافذ و فاقد اثر حقوقی قلمداد کرده و به این نحو انگیزه تمایل مرتکب به اعمال شکنجه را بطور مؤثر محدود ساخته است.

دوم - پیشنهادات:

در اخیر موارد ذیل را به عنوان پیشنهاد ابراز داشته تا عملی گردد:

به دفتر ریاست جمهوری، شورای عالی حاکمیت قانون، وزارت عدلیه و به پارلمان

۱. تعدیل قانون اجراءات جزائی به گونه ای صورت گیرد تا هر فردیکه گرفتار میگردد طی ۴۸ ساعت نزد قاضی آورده شود تا موارد ذیل: (الف) قانونی بودن گرفتاری، (ب) نیاز برای توقیف بیشتر، و (ج) هر گونه بد رفتاری در جریان دستگیری و یا توقیف بعدی بررسی گردد. زمان آوردن اطفال نزد قاضی باید ۲۴ ساعت باشد.

۲. تعدیل قانون اجراءات جزائی به نحوی صورت گیرد تا در اخذ اظهارات یک مظنون، برای ارگان های کشفی رهنمود واضح فراهم گردد. رهنمود متذکره باید پیروی از اصل برائت الذمه و الزامیت توضیح حقوق مظنونین، قبل از اخذ اظهارات، منجمله حقوق برائت الذمه را، سکوت در برابر خود مقصر شماری و مساعدت حقوق را شامل باشد.

۳. تعدیل قانون اجراءات جزائی عسکری به گونه ای صورت گیرد تا قانون اجراءات جزائی بجای قانون اجراءات جزائی عسکری، هر گاهی که پرسونل نیروهای ملی امنیتی افغانستان مطابق به ماده 450 کد جزا به جرم شکنجه متهم می شوند، تطبیق گردد.

به ستره محکمه:

1. صدور هدایات واضح به قضات جهت حصول اطمینان از اینکه هر گونه اظهارات یک متهم که در محکمه مورد استفاده قرار می گیرد باید کاملاً آگاهانه و به رضایت متهم باشد و اطمینان از این که اظهاراتی که بطور اجبار و سایر شیوه های غیر قانونی اخذ گردیده، بحیث شواهد، در هیچ حالت، در اجراءات محکمه قابل پذیرش نمی باشد.

2. صدور هدایات واضح به قضات جهت کاهش اتکاء بالای اعترافات در محکوم کردن متهم و در خواست شواهد اثبات کننده از مقامات تحقیق.

به دفتر لوی خرنوالی:

1. افزایش آموزش تخنیک های یازجویی غیر اجباری برای خارنوالان و کاهش اتکاء بالای ارگان های کشفی جهت اخذ اظهارات مظنونین.
2. حصول اطمینان از اینکه ماده 8 قانون اجراءات جزایی در مورد حقوق مظنونین و متهمین بطور مؤثر تطبیق شده و انجام ثبت لازم تحت این ماده قابل دسترس عموم قرار داشته باشد.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:
پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلونه پشته
و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

research.salam.edu.af